

Razvoj javnega knjižničarstva na Slovenskem 1961-1982

dr. Eva Kodrič-Dačić

Razvoj “matičnih dejavnosti”

- Pred 1850: Studien Hof-Commision,
- financiranje javnih knjižnic,
- spremljanje dela knjižnic,
- strokovno usmerjanje dela knjižnic,
- 1850-1918:
  - Ministrstvo pristojno za šolstvo,
- Med obema vojnama:
  - A. Pirjevec: podpora ljudskim knjižnicam, ki bi jo izvajale okrajne knjižnice,
- Po 1945:
  - Ministrstvo pristojno za kulturo,

A. Pirjevec: naloge okrajnih knjižnic

- službe, ki bi izvajale posebne naloge tako za uporabnike (na primer medbibliotečno izposajo) kot za knjižnice.
- Pomoč posvetovalnice za knjižnice in knjižničarje svojega okraja:
  - pri ureditvi poslovanja novoustanovljenih knjižnic,
  - usmerjale pri pridobivanju knjižničnega gradiva, njegovi postavitvi in opremi,
  - vodenju katalogov in inventarja,
  - jim pomagale pri računovodskih poslih, pri poslovanju s strankami in pri načrtovanju prostorov za knjižnico ter pri njihovi opremi.
  - za manjše knjižnice naj bi opravljale knjigoveške storitve,
  - izobraževanje knjižničarjev z organiziranjem tečajev, sestankov in predavanj
  - izdajale navodila o delu v obliki okrožnic.

Posvetovalnica naj bi zbirala tudi statistično gradivo o delovanju knjižnic in s pomočjo inštruktorjev oziroma potovalnih učiteljev izvajala svetovalno službo na terenu

B. Gerlanc

- 1944: mreža knjižnic v povezavi z okrožno knjižnico,
  - nadzor nad krajevnimi knjižnicami,
  - zbiranje poročil,
  - dajanje navodil, organizacija predavanj in podobno).

Vse okrožne knjižnice naj bi bile povezane s centralno knjižnico, to je takratno Univerzitetno knjižnico v Ljubljani, ki naj bi imela za izvajanje matičnih nalog poseben oddelek.

Razvoj javnih knjižnic na Slovenskem – 1961-1982

- Zakon o knjižnicah 1961
  - knjižnica kot samostojna organizacija,
  - matične knjižnice, NUK kot republiška matična knjižnica,
  - matična dejavnost,
  - izobraževanje,
  - strokovni razvoj knjižnic,
  - spremljanje knjižnic,

1961-funkcije matične knjižnice

- organizira in pospešuje knjižničarsko službo in stroko;
- posreduje izposajo knjižničnega gradiva;
- vodi registracijo knjižnic;
- evidentira knjižnično gradivo knjižnic na svojem območju;
- pomaga pri strokovnem delu knjižničarskega osebja;
- skrbi za vzgojo in strokovno izpopolnjevanje

Republiška matična služba

1963 Oddelek za matično službo pri Narodni in univerzitetni knjižnici

- specialne knjižnice (CTK),
- mladinski oddelki (Pionirska knjižnica)

Register knjižnic

- Pravilnik o sestavi in vodenju registra knjižnic (UL LRS, 1962, št.15)
  - matična knjiga knjižnic

1961-1982

- 1962: 2.137 knjižnic,
- matična knjižnica: 3.000 zvezkov, primerni prostori, strokovno urejena, strokovno izobražen poklicni kader,
- centralni katalog,
- 1963 matična služba v NUK,
- centralna katalogizacija slovenskega tiska 1968 (1975), seti,

Razvoj javnih knjižnic na Slovenskem – 1961-1982

- 1971 Konceptija razvoja knjižničarstva
  - normativi za organizacijo in poslovanje knjižničarske službe v Sloveniji,
  - preoblikovanje študijskih knjižnic,
  - visokošolske knjižnice UL in nacionalna funkcija NUK,

Koncepcija razvoja knjižničarstva

- Splošnoizobraževalna knjižnica in sistem splošnoizobraževalnih knjižnic,
  - občinska sika in mreža krajevnih knjižnic,
  - regionalni knjižnični sistem (14 knjižničarskih regij),
  - kategorizacija knjižnic (I-VI.) glede na število potencialnih uporabnikov (nad 100.000 – 1.500),

Koncepcija razvoja knjižničarstva

- Normativi za SIK
  - Prostor in opremljenost,
  - Knjižnično gradivo,
  - Strokovna ureditev,
  - Nabavna politika,
  - Financiranje,
  - Knjižnični delavci,
  - Obiskovalci,
  - Izposoja,
  - Čas delovanja,

Koncepcija razvoja knjižničarstva

- Visokošolske knjižnice
  - Specializirane visokošolske in univerzalne univerzitetne knjižnice,
  - Mreža univerznih knjižnic (osrednja knjižnica za družbene/tehnične/medicinske vede, fakultetna knjižnica, oddelčna knjižnica, institutska knjižnica),

Koncepcija razvoja knjižničarstva

- Šolske knjižnice
  - normativi (knjižnica na osemletki): 3000 knjig, urejene po UDK, strokovna pedagoška knjižnica 800-1000 naslovov, fond šolske podporne knjižnice,
  - bibliopedagoško delo (28 ur tedensko),

Zaton študijskih knjižnic

- Po 1850 v mestih 20-50.000 prebivalcev,
- Ustanovljene:
  - 1946: Maribor, Celje, Novo mesto,
  - 1948-1956: Ptuj, Postojna, Nova Gorica, Ravne na Koroškem, Kranj, Koper, Murska Sobota,
- Združene:
  - 1956-1962: Postojna, Ptuj, Kranj, Novo mesto,
  - 1973-1980: Murska Sobota, Celje, Koper, Ravne na Koroškem,

Zakon o obveznem izvodu tiska - 1972

- zavezanec: tiskar (22 izvodov), dodatno še 15 izvodov uradnih publikacij,
- prejemniki OI: NUK, UKM, nacionalne knjižnice republik in pokrajin SFRJ, Jugoslovanski bibliografski inštitut, SIK Koper, Nova Gorica, Kranj, Novo mesto, Celje, Ravne na Koroškem, Ptuj, Murska Sobota, slovenski zamejski knjižnici v Trstu in v Celovcu,

Razvoj javnih knjižnic na Slovenskem – 1961-1982

- Zakon o knjižničarstvu 1982
  - uzakonjen koncept razvoja iz leta 1971, vendar brez regijskega sistema,
  - knjižnični informacijski sistem,
  - splošnoizobraževalne knjižnice,
  - Unescova klasifikacija knjižnic,
  - matične knjižnice,

Funkcije matičnih knjižnic

- razvoj strokovnosti,
- razvoj organiziranosti,
- strokovno izpopolnjevanje delavcev,
- koordinacija nabave,
- razvid knjižnic,
- izločanje gradiva,
- skrb za knjižnično dejavnost namenjeno manjšinam,
- spremljanje, ocenjevanje, strokovno usmerjanje knjižničnega dela

NUK

- razvija knjižničarsko stroko v SR Sloveniji ter spodbuja in organizira raziskovalno delo na področju knjižničarstva;
- organizira strokovno izpopolnjevanje knjižničarskih delavcev v SR Sloveniji;
- vodi centralne kataloge knjižničnega gradiva v SR Sloveniji;

Knjižnica

- Pravilnik o strokovnih in tehničnih pogojih za začetek dela knjižnic (UL SRS, 1985, št.28)

Osemdeseta

- Avtomatizacija knjižnic,
- Mikrofilmanje časnikov,
- UNIMARC,
- Cederom,
- Nastanek vzajemnega kataloga,

Format MARC

- ME:Pers Name 100 1# \$a Brenner, Richard J.,
  - \$d 1941-
- Title 245 10 \$a Make the team.
  - \$p Soccer :
  - \$b a heads up guide to super soccer! /
  - \$c Richard J. Brenner.
- Variant Title 246 30 \$a Heads up guide to super soccer
- Edition 250 ## \$a 1st ed.
- Publication 260 ## \$a Boston :
  - \$b Little, Brown,
  - \$c c1990.
- Phys Desc 300 ## \$a 127 p. :
  - \$b ill. ;
  - \$c 19 cm.
- Note: General 500 ## \$a "A Sports illustrated for kids book."
- Note: Summary 520 ## \$a Instructions for improving soccer skills. Discusses dribbling, heading, playmaking, defense, conditioning, mental attitude, how to handle problems with coaches, parents, and other players, and the history of soccer.

- Subj: Topical 650
#0 \$a Soccer
- \$v
Juvenile literature.
- Subj: Topical 650
#1 \$a Soccer.

Podatkovne zbirke

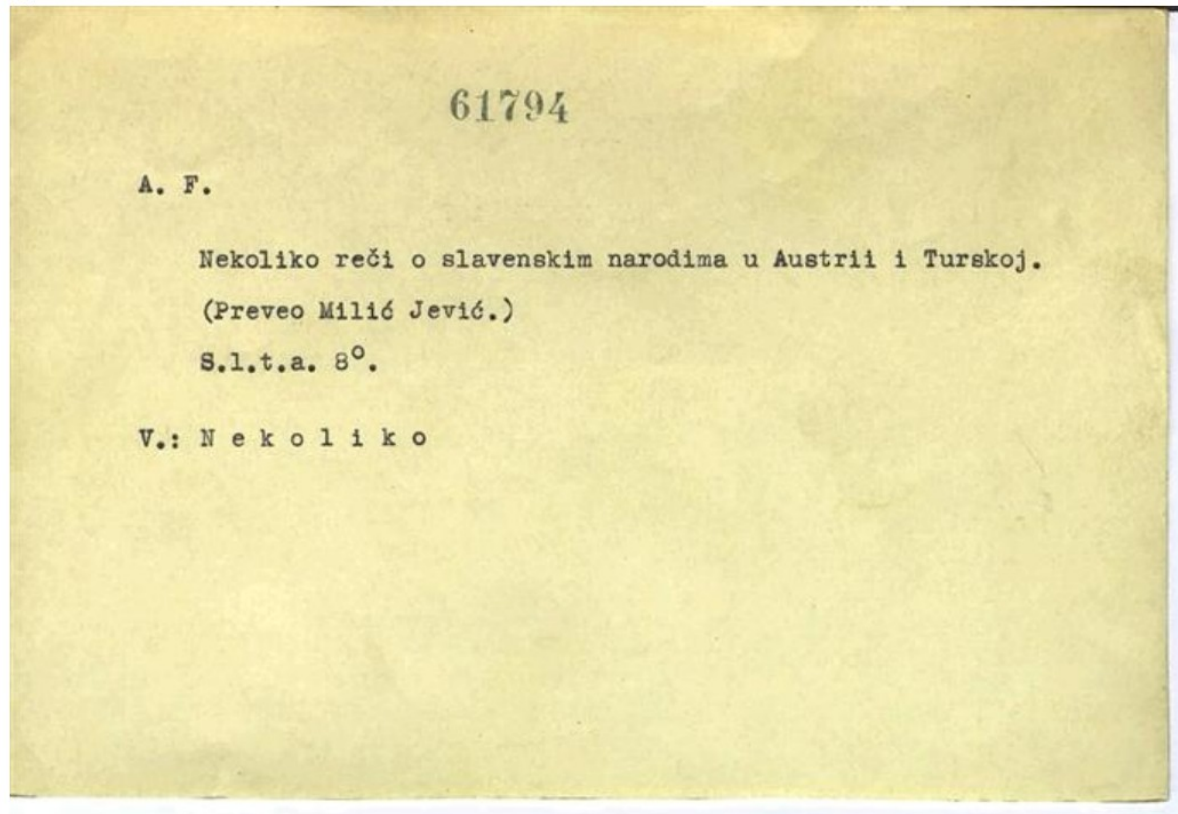
- Kliknite, če želite urediti sloge besedila matrice
  - Druga raven
  - Tretja raven
    - Četrta raven
      - Peta raven

A - Alma

Signatura : 61794

Številka slike: 001468

Internet Archive 1996

Internet Archive
WayBackMachine BETA

http://nuk.uni-lj.si/ Go

214 captures
25 dec 96 - 25 jul 11

NOV DEC JAN
1995 1996 1998

Close X
Help ?

Welcome to National and University Library, Ljubljana WWW Server

This World Wide Web server is located at the:

National and [University](#) Library, Ljubljana (NUK)
[Turjaska 1](#)
[61000 Ljubljana](#)
[Slovenija](#)

- [Gabriel](#) - Gateway to Europe's National Libraries
- Link to Gabriel's NUK entry
  - [in English](#)

SL 14:56 11.5.2012

Internet Archive 2000

Internet Archive Wayback Machine BETA

http://www.nuk.uni-lj.si/ Go

214 captures 25 dec 96 - 25 jul 11

FEB 1999 OKT 2000 FEB 2001

Close Help

 NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA
NATIONAL AND UNIVERSITY LIBRARY
BIBLIOTHEQUE NATIONALE ET UNIVERSITAIRE
1774

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA, TURJAŠKA ULICA 1, LJUBLJANA
tel.: (061) 200 11 10 fax: (061) 125 72 93
ravnatelj: tel.: (01) 200 11 00 , programski direktor: tel.: (01) 200 11 00 , fax Uprave: (01) 251 30 52
bibliotečne informacije: (061) 200 11 88

Elektronski naslovi
info@nuk.uni-lj.si - splošne informacije
illnuk@nuk.uni-lj.si - medknjižnična izposoja
referalni-center@nuk.uni-lj.si - strokovne informacije in poizvedbe, strežnik za cederome
uprava@nuk.uni-lj.si - uprava
dms@nuk.uni-lj.si - državna matična služba

Internet - začetne točke

SL 15:01 11.5.2012

Devetdeseta

- Podatkovne zbirke,
- Retrokonverzija katalogov,
- Digitalizacija,
- Splet.

Vprašanja

- Nastanek slovenske splošnoizobraževalne knjižnice po letu 1945,
- Razvoj matične službe in njenih dejavnosti 1945-1982,
- Razvoj slovenskih knjižnic od leta 1961 do leta 1982,

Literatura

- Berčič, Branko. Bibliotekarska stroka in njeno uveljavljanje pri Slovencih. V : Berčič, Branko. O knjigah in knjižničarstvu. Ljubljana, 2000, str. 190-238.
- Stružnik, Ema. Razvoj slovenskega šolskega knjižničarstva. Šolska knjižnica, 14(2004)3, str. 225-232.
- Konceptcija razvoja knjižničarstva v Sloveniji (Predlog). Kulturni poročevalec, Ljubljana, 1971, l.2, št.10, str. 18-33.